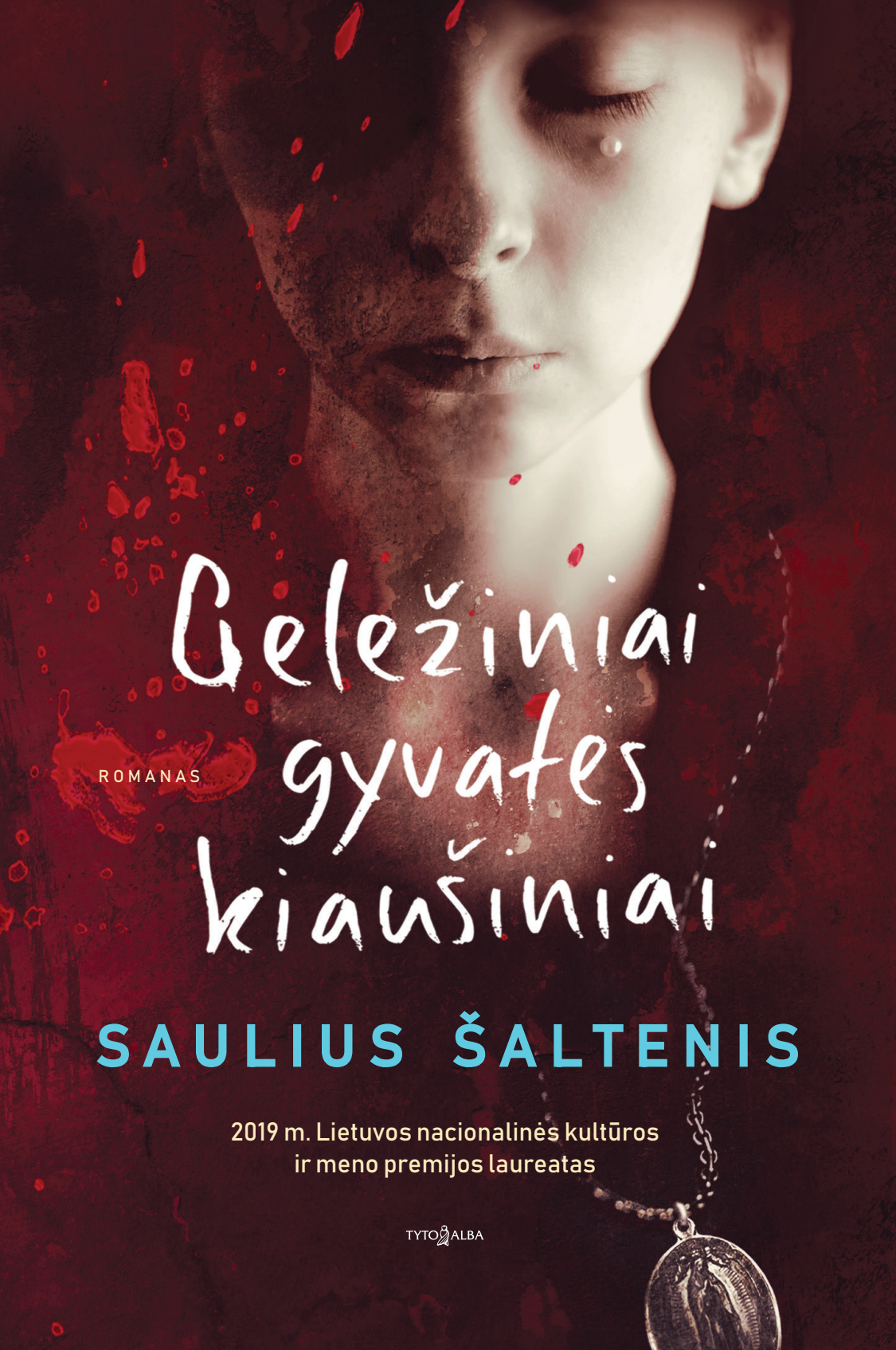

ROMANAS

Geležiniai gyvates kiaušiniai

SAULIUS ŠALTENIS

2019 m. Lietuvos nacionalinės kultūros
ir meno premijos laureatas

TYTO ALBA

SAULIUS ŠALTENIS

Geležiniai
gyvatės
kiaušiniai

R O M A N A S

VILNIUS 2020

Projektą finansuoja Lietuvos kultūros taryba

LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

Šį leidinį draudžiama atgaminti bet kokia forma ar būdu, viešai skelbti, taip pat padaryti viešai prieinamą kompiuterių tinklais (internete), išleisti ir versti, platinti jo originalą ar kopijas: parduoti, nuomoti, teikti panaudai ar kitaip perduoti nuosavybėn.

Draudžiama šį kūrinių, esančių bibliotekose, mokymo įstaigose, muziejuose arba archyvuose, mokslinių tyrimų ar asmeninių studijų tikslais atgaminti, viešai skelbti ar padaryti visiems prieinamą kompiuterių tinklais tam skirtuose terminaluose tų įstaigų patalpose.

© Saulius Šaltenis, 2020

© Michalina Wozniak / „Trevillion Images“, viršelyje panaudota nuotrauka

© „Tyto alba“, 2020

ISBN 978-609-466-460-1

KODĖL?

Ak, kodėl vieną naktį, tokią kaip ir visos nuobodžios jos naktys, pridengusi sau kaip arkliui, einančiam ratu, akis, ji krito į miegą, lyg į gilų tamsos akivarą, tačiau staiga vidurnaktį sukūkčiojo visu balsu, užklupta, rodos, visai nekalto, bet iki skausmo ryškaus sapno: driekėsi įstabūs miego sodų šešėliai lyg netyčia prarasto rojaus paunksnė, jaukūs takeliai, neaiškūs, žolėj nuščiuvę kuždesiai, minčių lyg ajerų šnarėjimas ir tylą – gniaužianti kvapą, dar niekuo nesuteršta, lyg prieš pasaulio sukūrimą... Ir staiga tolimas lyg pasiklydusio ir išsigandusio vaiko verksmas...

„Ai, ai, Jaele, Jaele... Negi negirdi? Tavo vaikelis tave šaukia...“ – subarė ją seniai jau miręs jos prosenelis Antonio – visas baltas, nuo baltumo net peršviečiamas, ir uždainavo savo vaikystės kalba negudrią vaikišką dainelę, kurią kadaise dainuodavo ją mažą supdamas ant kojos.

Jaelė sėdėjo lovoje lyg būtų be galo kalta, nejučiom lengvabūdiškai pramiegojusi pusę gyvenimo ir kažkur už neaprepiamo vandenyno, kažkur toli ūkanotoj Europoj, prose-

nelio Antonio gimtinės paslaptinguose soduose pamiršusi savo vaikelį.

Ji gyveno viena, bet slapta tikėjo, kad kažkur vaikšto tas, kuris jai skirtas, jos amžinoji meilė ir jos vaikų tėvas, kuris jos dar nepažįsta, bet yra išsiilgęs, kaip ir ji jo, vienintelio, iš milijonų pasaulyje lyg be jokios prasmės šen bei ten slampinėjantių vyrų. Tai tik sapnas, įtikinėjo Jaelė save, bet graužiai verkė apsikabinusi savo kojas iki ryto ir kažkodėl jautėsi lyg būtų kokia paskutinė kekšių kekšė, šimtą kartų labiau pasileidusi nei jos lengvabūdė motina Marta, kuri netyčia gatvelėj prie uosto atsitrenkė į nežinomą šviesiaplaukį jūreivį iš švedų laivo, gražų kaip angelas ir tik šiek tiek išgėrusį, kad jai net sulinko keliai. Ir taip neturėdama nė šešiolikos metų pagimdė dukrą ir davė jai Jaelės vardą. Gal todėl, kad ilgai ir sunkiai gimdydama ji spoksojo į laikraštį ant palangės su džiūgaujančios moters, laimėjusios nacionalinėje loterijoje penkis milijonus, nuotrauka ir tos laimingosios vardas buvo Jaelė. Kitą – Gvadelupės – vardą anūkei davė senelė, nes ji labai gerbė Gvadelupės Dievo Motiną. Taip su Dievo Motinos pagalba senelė ir užaugino Jaelę Gvadelupę. Marta, jos motina, lyg kokių kerštingų meilės demonų be atilsio gyvenama, nuolat įsimylėdavo vis ne tuos, kažkokius neaiškius, nepatikimus vyrus, ilgam dingdavo, paskui palikta taip pat netikėtai grįždavo, skųsdavosi, kad jai iš liūdesio slenka plaukai ir nuolat vagiliaudavo iš dukros. Paskutinį kartą ji matė motiną, kai ši su kažkokiu būgnininku ir jo triukšmingais draugais visą mėnesį siaubė namus, svaiginosi, nesivaržydami šlapinosi nuo verandos ant jos gėlynų. Kai naktį kažkoks motinos sužadėtinis bandė įlįsti į jos lovą, ji persikraustė į sodo namelį. Gulėjo hamake ir kentėjo, tikriausiai danguje

kartu kentėjo ir jos senelė, kuri gyva būdama dažnai bejėgiškai apsiverkdavo ir kartodavo: „Ir į ką ji tokia atsigimė? Lyg be širdies, kaip apsėsta, kaip apsėsta.“ Ir mirdama labai nerimavo ir prisakė anūkei saugot namus ir jų puikų kaip Rojus sodą nuo jos visai pairusios dukters Martos, Jaelės Gvadelupės motinos. Vieną naktį Jaelė Gvadelupė nustėro iš sodo namelio išvydusi ugnį verandoje. Kažkas visai apspangęs ramiai gesino liepsną, liedamas iš butelio romą. Jaelė Gvadelupė pylė užpylė vandeniu grindis ir senelės krėslą ir budėjo iki paryčių. Tada basa pirštų galais įslinko į namą, susirado pistoletą slėptuvėj po palange, surinko įmigusių motinos sužadėtinį rūbus, daiktus, išnešė į dykvietę už vartų.

Tyliai po vieną pistoleto vamzdžiu pažadindama, išsigandusius ir nieko nesusivokiančius, išvijo juos visus. Motina atsibudo vienui viena ir labai nustebo, apsiverkė, galvojo, kad ją pametė jos būgnininkas, šūkavo, blaškėsi. Paskui, kai sužinojo, kad jai miegant dukra visus klastingai išvarė, išvėmė jai tūkstantį bjauriausių žodžių, nuo kurių ji pašiurpo, pasijuto apgailėtina, niekam nereikalingu padaru, susirietusiu gemalu gimdoje, kurio motina, būdama dar per daug baili, jauna ir kvaila, neišsigramdė – ji trenkė žemėn namų raktus, prisiekė daugiau niekados čia negrįžt ir išbėgo pasikui būgnininką savo meilės, savo likimo būgnų mušti. Jaelė Gvadelupė ilgai raudėjo, jos širdis liko tuščia kaip ir jos, atrodytų, pati saugiausia pasaulyje, gudriausiai sugalvota slapvietė, motinos neįtikėtina uosle užuosta, išplėšta ir likusi be senelės odinio krepšio su visom šeimos brangenybėm.

Jeigu kas Jaelei Gvadelupei tą naktį, kai ją išbarė prosenelis, būtų pasakęs, kad nepraėjus nė metams ji, lyg ugnies genama, viską paliks čia, kur tiek saulės, kur amžina vasara

ir per šv. Kalėdas karščiai, ir atsidurs už vandenyno kažkur visai nežinomoj Europoj, vos ne pasaulio pakrašty... Kad per didžiausius vargus atsibalados į šitą keistą, niekados nematytą prosenelio Antonio gimtinę ir stovės kvailai įsitvėrusi nutrūkusios lagamino rankenos tamsioj, apledėjusioj gatvėj nieko nepažindama – o pro šalį kaip tik žlegės šarvuotos mašinos ir įžūliai taikys savo vamzdžius, rodos, vis tiesiai į ją, Jaelę Gvadelupę...

Paskutinę dieną prieš išskrendant ją krikštijęs kunigas Dziska, kuris žaidė futbolą su gatvės vaikais, rinko labdarą ir ruošė kasmetinius kalėdinius vaidinimus su tais metais parapijoje gimusiais kūdikėliais prakartėlėje ir jų motinom, įgrūdo jai visą maišą kažkokių senų, bet gal dar gerų vaisių, nes, kaip pats pasakojo, kelis kartus lankėsi tuose komunistų prispaustuose Rytų Europos kraštuose ir kiekvieną kartą ten patyrė baisius žarnyno sutrikimus: ten sunkus, nesveikas kepenims maistas, visur niūrūs veidai, tualetai kaip skylės į pragarą, jų vada kaip stabai stovi tribūnose ir visi šaukia jiems valio, kad per pusę amžiaus be Dievo, be meilės, be vitaminų jiems visiems, vargšams, ir sielos, ir viduriai užkietėjo kaip akmuo!

Muitinėje išdraskė kunigo labdaringų piliulių širdžiai, kepenims, užkietėjusiems viduriams maišą, išvertė visus lagaminus, išbadė lūpų dažus, išpurtė, kažko vis klausinėjo, grasino, reikalavo, paskui keistas uniformuotas padaras, lyg ir panašus į moterį, mandagiai kerštingu veidu apčiupinėjo ją kibiais šaltais pirštais.

Ji stovėjo padūmavusiom nuo pažeminimo akimis, visiškai sutrikusi ir tik kartojo: tai štai kaip *jie*, tie komunistai, atrodo?

Nes ką gi ji baisaus atsivežė? Kelis lagaminus laisvės? Kuo tas kunigo maišas su tabletėmis toks pavojingas? Negi taip bijo, kad išlaisvins sukaustytą per pusę amžiaus prispaudo žarnyną, pramuš jų suakmenėjusią nežmonišką tvarką?

Išties, tas šarvuotų mašinų žlegėjimas, oras, pritvinkęs dūmų, tie neramumai, į kuriuos turėjo laimės patekt, vis dėlto nebuvo jai tokie šiurpūs, palyginti su ta dusinančia nuoskauda šaltam kaip lavoninė maitinės kambario, grabinėjama nuo galvos iki kojų. Ji neteko vieno fotoaparato, dalies pinigų, paslėptų liemenėlėje, kavos, naktinio kremo, pėdkelnių ir dar kažko – su viskuo sutiko apiplėšta ir nuolankiai kimšo atgal į išmėsinėtus lagaminus suveltus daiktus.

Bet daugiau nei šimto metų senumo prosenelio Antonio maldaknygė liko, ir jo akiniai, kažkokio apsnigto kapo fotografija akmeninės bažnytelės šventoriuje, žodynėlis su keliais tūkstančiais prosenelio kalbos žodžių, archajiškų skaitymų ir gramatikos knygelė. Ir jos naujo dienoraščio, pradėto nuo atmintino sapno, kai prosenelis subarė ją, kad ji nežiūri verkiančio, jos išsiilgusio vaikelio, nelietė. Ten, ačiū Dievui, jokių telefonų, adresų nebuvo, nieko įtartino. Žinoma, jos širdis, kuri buvo iš anksto taip pasiruošusi pamilt šį prosenelio kraštą, viskuo gėrėtis, liko beveik ta pati, tik susigūžusi iš nežinios ir vienatvės.

Sužvarbusi, su išsaugotu fotoaparatu ant kaklo, su neblogai pramoktais savo prosenelio gimtinės kalbos žodžiais Jaelė Gvadelupė apsigyveno geriausia, kaip jai taksistas nurodė, viešbutyje.

Kas toliau? Į universitetą, į kalbų katedrą, negalėjo prisiskambinti. O kai pagaliau pavyko, piktas lyg visai neišsipa-

giriojės balsas ilgai ją kažkodėl barė, aprėkė jai nesuprantama, gal kokia senovės mirusia kalba. Visai nebuvo ką veikt, jokių draugų, giminių ar paprasčiausių pažįstamų, pustė pro lango rėmus, nebuvo karšto vandens, nors durininkai buvo labai draugiški, aiškino, kad vagia, geriau nepalikt gerų daiktų ir labai gerbė dolerius. Malšindama kylanti nerimą ji atkakliai mokėsi prosenelio gimtinės, jos Naujosios Tėvynės kalbos: *Lobis. Mirdamas tėvas sušaukė prie lovos savo sūnus ir tarė...*

Vaikystėj, kiekvieną kartą, kai gaudavo žinią, kad jos prosenelis Antonio vėl miršta, jos maža širdelė prisipildydavo šventiško laukimo, panašaus į šv. Kalėdų neramų ir kartu saldų laukimą. Nes prosenelis kiekvieną kartą kažkaip vis apgaudavo plačią giminę, nenumirdavo, kaip buvo žadėta ir įtikėta, bet sąžiningai apmokėdavo suklaidintiems giminėms jų kelionės išlaidas ir, lyg nepadoriai iš visų šaipydamas, apkalbamas, jog negerbia nei žmonių, nei mirties, gerdavo raudonąjį vyną, pasisodinęs proanūkę Jaelę Gvadelupę ant kelių, nes tik ji, girdi, grąžinanti jam sveikatą ir gyvenimo džiaugsmą. Abu sėdėdavo ir, keldami kitiems giminaičiams gilią nuoskaudą, ilgai ir rimtai, o kartu džiugiai tyrinėdavo savo atvaizdus veidrodyje ir negalėdavo atsistebėti abiejų panašumu.

O, jis – visiškai žilas, baltas, senas ir didelis, lyg vėjo nuolat pašiauštais, styrančiais kaip kupeta plaukais, debesis, o šviesiaplaukė proanūkė mažas debesėlis – tokiom pat mėlynom iš tolo šviečiančiom akytėm, vienintelė iš visos giminės tik į ją panaši. Lyg Jaelės Gvadelupės motina, jos senelė, visi dėdės, tetos, pusbroliai ir pusseserės – tie tamsiaplaukiai, tamsiaveidžiai, žemaūgiai, kresni ir trumpako-

jai – būtų plati upė, ištekanči iš baltų prosenelio kaulų ir širdies, va, per keturias kartas šitaip patamsėjusi, lyg užteršta, šitaip sudrumsta, bet vėl praskaidrėja, išsivalo tik gimus Jaelei Gvadelupei.

Priešais verandą ant kuolo stovėjo linksmas malūnėlis plieniniais, įvairiom spalvomis dažytais ir kulkų iškapotais sparnais prosenelio žaidimams. „Visai protas suminkštėjo,“ – apie prosenelį kuždėjo įskaudinti giminaičiai. Ir dar, girdi, į savo žaidimus įtraukia ir vaiką. Bet Jaelė Gvadelupė jautėsi saugi ant prosenelio kelių ir jos visiškai nebaugino blizgantis ilgavamzdis pistoletas. Žinoma, gal jai buvo truputį baisu, bet kartu ir labai linksmas, kai prosenelio padedama ji lyg pati paspausdavo gaiduką ir malūnėlis, pagaliau kirstas taiklios kulkos, imdavo pašėlusiai suktis.

O kai prosenelis Antonio jau *visiškai visiškai* numirė, Jaelė Gvadelupė išberta sirgo ir negalėjo važiuoti į laidotuves. Prosenelis jos atmintyje taip ir išliko amžinai gyvas, žaidžiantis su ja smagius malūnėlio žaidimus, tik su metais vis labiau peršviečiamas, vis baltėjantis nuo senatvės. Todėl vaikystėj Jaelei Gvadelupei atrodė, kad žmonės mirdami tik išblunka lyg nuo saulės – kaip seniai dažyta jų namo siena ar išskalbta ir pamiršta ant tvoros jos mylimos lėlės Molės suknelė. Pirmas ir, deja, vienintelis iki šiol vyras gyvenime, kurį ji įsimylėjo visa širdimi iki ašarų, buvo Jėzus Kristus. Ji net įbesdavo vineles į savo delną ir kartodavo: kaip tau, Dieve, skauda, – ir nekenė baisy, išsprogusiomis akimis, žiaurių Jėzaus kankintojų. Bet siaube, vienas iš jų buvo jos senelis, panašus į vieną Jėzaus budelį pykčio perkreiptu veidu iš nukryžiuavimo paveikslo bažnyčioje – tokia pat kumpa nosim. Ją graužė didelis nerimas, kaltės jausmas, kad vieną dieną

išaiškės, jog jos nervų liga dažnai sergantis senelis piktdžiugiškai nukankino Jėzų. Jis vogė iš Jaelės Gvadelupės saldai-nius, karštai jos mylimą prosenelį vadindavo darbo žmonių išnaudotoju, kontrabandininku, sukčiumi ir palaidūnu. Jį kažkodėl erzino peilių galastojai, rytais ilgam užsidaręs tua-lete jis skaitė visokias knygeles iš Gorkio klubo apie bacilas ir infekcijų pavojų, Amerikos imperializmą, darbininkų ir valstiečių valstybės Sovietų Sąjungos pergalės ir kas metai, kaip dūšaudavo senelė, vis labiau kvailėjo. Bet jis šaipėsi iš mažiau raštingos Jaelės Gvadelupės senelės, kuri ne laikraš-čius bandydavo skaityti, o visur įžvelgdavo Dievo ženklus. „Ko tu, kvailas mėslo gabale, džiūgauji, kad Dievo nėra?“ – sakydavo jam senelė. – „Kas kad tau nėra. Jei nėra, tikiu, kad yra, ir atsiras Dievas. Kur gi jis galėtų dingt?“

Ir štai po šimto su viršum metų, kai kadaise jos prosene-lis visai jaunas pabėgo iš šito krašto ir išplaukė į Ameriką ir, netyčia įsėdęs ne į tą laivą, išlipo ne toje, Šiaurės, o kitoje – Pietų Amerikoje, ji, jau ketvirta karta, čia sugrįžo.

Sutemo, telefonas neveikė, bet slėny, miesto centre iš tolo aidėjo muzika, lyg chorų giedojimai, o viešbuty net elektra mirksėjo ir tarpais pradingdavo. Pasiėmė fotoaparata, kara-meles su eukaliptų prieskoniu ir išmirusia gatve nusileido į miestą.

Aikštėj griaudėjo garsiakalbiai, degė laužai, bet jie vis tiek nešildė kojų, ji bandė suvokt, ką kalba ir dainuoja žmonės.

Arba kodėl visi lyg nei iš šio, nei iš to ima aistringai skanduoti kaip per futbolo rungtynes: *gėda, gėda...* Prose-nelio Antonio žodynėlyje gal kaip tik ir nebuvo šito, matyt, labai svarbaus jų žodžio arba Jaelė Gvadelupė jo dar neiš-moko, ir niekam neatėjo į galvą, kad ji paprasčiausiai ma-

žai ką supranta, nors ir linksi užkalbinta ar purtoma kaip lėlė, kai susikibus už rankų jaudinančiai iki ašarų *visuotinei vienybei* – nieko neklausdami kažkokie įraudę vyrai paima jos kairę ir dešinę rankas, kažką klykauja, šaltyje išpūsdami garų debesėlius, ir geležim spaudžia vos ne traiškydami jos pirštus, lyg ją pamiršę, lyg ji būtų akimirksniu išnykusi, pavirtusi tik mirtinai surakinta revoliucinės vienybės, kovos už prosenelio gimtinės laisvę grandimi.

Dieve, jei ir tarp durų būtų reikėję kartu su visais priversti savo plonus pirštelius, ji būtų sutikusi.

Nes jautė, kad pabus čia dar iki nakties, pakentės, kol sušals į ledą su savo palteliu ir dailiais plonapadžiais bateliais, ir tada turės pasiduoti – prisipažins sau, gal kaip visados įsitikins eilinį kartą, kad yra beviltiška nevykėlė, kaip iš jos šaipydavosi motina, nežino, ko nori, kad padarė beprotiškiausią kvailystę, nelabai žinia, kur ir ko atvykdama, ir yra čia – nepaisant jų revoliucinės vienybės – niekam nereikalinga. Kad ir sapnas gal nėra aiškus Dievo ženklas? Taip, ji verkė subarta prosenelio, kad nesirūpina savo vaikelio. Bet juk ji niekada nieko net negimdė ir nieko nepametė? Ar mažai ką nors keisto mes susapnuojam? Nors tas sapnas Jaeli Gvadelupei atrodė tikresnis ir ryškesnis nei pats jos tvarkingas, nuobodokas gyvenimas. Pagaliau šiais mokslo pažangos laikais lyg drovu būtų net garsiai prasitart apie kažkokius miglotus Dievo ženklus? Gerai, ji tiki Dievo ženklais, kaip ją vaikystėj tikėti mokė senelė. Bet kodėl, klausė dabar Jaelė Gvadelupė aikštėje, jei kartais ir pasirodo tie ženklai, kodėl, kai visiškai sušąli, kai apima panika, net tikriausi Dievo ženklai ima atrodyt lyg senelės į Patagonijos avių vilnų čiuzinį sukišti nuvertėję ir pamiršti pinigai?

Ir tada, kai prisikankino iki soties ir jau ruošėsi tyliai pasiduot, įvyko stebuklas...

Ne, dar neįvyko, bet kažkodėl iškart suprato, kad dabar prasideda kažkas svarbaus... Gal dabar tuoj tuoj jai taps paprasta ir aišku atsakyti sau ir kitiems: kodėl iš tikrųjų ji čia atsibaladojo į šitą svetimą sužvarbusį pasaulio pakraštį?

Pajuto nugara ar pakaušiu, kad kažkas įdėmiai į ją žiūri. O, nors gal šimtai žmonių galėjo tuo metu žiūrėti, bet jos juk iki šiol niekas kaip ir nematė revoliucinėj minioj – už žingsnio tarp nepažįstamų žmonių ji buvo lyg koks pernykštis išdžiūvęs stagaras laukuose...

Vyras, įspūdingai apšarmojęs, lyg tūkstančius mylių snieguotais laukais per pūgą pačiu laiku jai jau žūstant būtų staiga atskubėjęs jos gelbėti (nes ir jo veidas buvo apvyniotas vilniniu nuo karšto kvėpavimo apledijusiu šaliku ir tik skvarbios akys švietė pro siaurą plyšėlį) droviai, lyg bijodamas apsip pažinti kažkodėl netikėtai pamojo jai iš tolo... Ji labai apsidžiaugė ir spėjo jį praminti *Sniegynų Vyrų*.

Pasistiebusi irgi iškėlė savo sušalusią kaip nesavą ranką ir, lyg koku medžio gabalu su išskėstais į šonus nelanksčiais pirštais, irgi nedrąsiai pamojavo jam...

Bet kas toliau? Pamojavo ir tiek?

Ir nieko daugiau neįvyko – tik visiškai pametė jį iš akių ir tyliai apsiverkė iš bejėgiškumo, gailesčio sau... Bet staiga pro ašarų sudrumstas akis pamatė, kaip tas jos Sniegynų Vyras labai ryžtingai, skirdamas minią kaip drumzlinas, garuojančias šalty sroves, tik ją – kaip baigiantį užgesti žiburėlį – regėjo ir artėjo link jos tai panirdamas, tai vėl išnirdamas, kaip koks negrabiai plaukiantis žvėris. Ji nesuprato, kodėl jis taip muistosi, kapanojasi lyg su kažkuo nematomu grumtųsi ar

kažkas jį trauktų gilyn ir skandintų – nes jis staiga nusimetė grubų brezentinį lietpaltį su kapišonu ir liko su ilgaplaukiais kailiniais. Kai jis pasiekė Jaelę Gvadelupę, dabar staiga nesulaikomai nešamą minios link tribūnos, kur pasirodė, matyt, pats svarbiausias kalbėtojas, liko tik su vilnoniu megztiniu – atrodo tarsi nudirtu kailiu.

Jis apgaubė Jaelę Gvadelupę šiluma alsuojančiais savo kailiniais, ji džiugiai aiktėlėjo pajutusi malonų jų svorį, jos rankose atsirado ir puodelis karštos svaiginančios arbatos. Jaelė Gvadelupė gurkstelėjo ir šiluma plūstelėjo gerkle žemyn.

Jos gelbėtojas žiūrėjo net pakreipęs galvą, kaip ji stropiai geria prosenelio gimtinės žolių arbatą kartu lyg su ištirpusia šito puikaus vyro siela, įpylė dar vieną puodelį ir tada... tada... Tada ji aiškiai išgirdo tuos kelis, šaltyje tarytum ypatingai tokius skaidrius ir aiškius, lyg išdainuotus žodžius iš jo lūpų:

– *Dieve, Dieve, kaip aš jus myliu...*

Jalei Gvadelupei nuo tų žodžių užėmė kvapą.

Sniegynų Vyras kažkodėl priklaupė prie jos kojų ir ji negreitai suvokė, kad jis taip stengiasi išradingai apšiltinti ir jos kojas popierium, visokiais laikraščiais iš savo krepšio.

– *Kaip aš jus myliu...* – pakartojo Sniegynų Vyras ir ji kažkodėl tik kvailai susijuokė.

Ji stovėjo kaip lepus, iš šiltų kraštų persodintas medelis, aprišamas žiemai. Kai jis kilsteldavo jos pėdą, nejučiom susvyravusi ji atsiremdavo į jo galvą su megzta lyg vaikiška kepuraite.

Atrodė, lyg jie žaistų kažkokį džiugų, gal pačiam rojuj sugalvotą žaidimą, kai kartojami magiški, iki sielos gelmių sudrebinantys žodžiai: *Dieve, Dieve, kaip aš jus myliu...*

SAULIUS ŠALTENIS (g. 1945) –

prozininkas, dramaturgas,
kino scenaristas.

2019 m. už daugialypę literatūrinę
kūrybą ir išskirtinį stilių bei viso
gyvenimo nuopelnus jam skirta
Lietuvos nacionalinė kultūros
ir meno premija.

Ar įmanoma kitaip, naujai papasakoti apie žvarbų laisvės skersvėjį? Apie idealią meilę? Jei rašytojas sumano kažką netikėta – taip. Saulius Šaltenis lūžio ir sumaišties metą regi ne dalyvio, bet stebėtojo akimis. Į prosenelio Antonio gimtinę grįžusi Jaelė Gvadelupė sužeidžiama ne tik kulkomis. Iš geležinių gyvatės kiaušinių išsiritę agresija, prievarta, godulys ją stulbina, bet mergina stebėtinai atspari. Į budelio – aukos priešstatas ji gali pažvelgti svetimšalės akimis. Romano veikėjų (žurnalistės ar disidentų) nuomones vertinti neutraliai. Tai dar įstabiau, nes posovietinės tikrovės groteskas dažnai pranoksta Pietų Amerikos egzotiką.

Romane nauja ir tai, kad herojų jausmai ir santykiai svarbiau už viską. Dukra, motina, vyras, žmona susiję egzistenciškai, nors ir traumuoti praeities baisybių.

Pasakojimas vientisas ir dinamiškas, tankiai supintas iš akso mo švelnumo ir smurto brutalumo gijų. Tokia tiksli metaforų akupunktūra pavaldi tik prozos meistrai!

Gera suveržta intrigos spyruoklė kutena smalsumą: ar Jaelė-Elė suras iš kautynių lauko ją išnešusį Sniegnų Vyrą? Ar susitaisys su Pietų Amerikoje likusia motina? Ar grįš į Lietuvą?

Tik pabudęs iš svaigaus skaitymo užsimiršimo prisimeni, kad šiemet suėjo trisdešimt metų nuo tos nesenos istorijos dramų.

Jūratė Sprindytė

ISBN 978-609-466-460-1

TYTO ALBA

Pirkite internetu
www.tytoalba.lt